

* نگاه کلی

خوشبختانه میزان اشتباهات آزمون جامع سوم از آزمون جامع دوم کم‌تر بوده است. اما هم‌چنان دو مشکل اساسی آزمون‌های جامع قبلی در این آزمون هم دیده می‌شود، که عبارت است از:

۱- نبود ساز و کار ویراستاری دقیق در تولید این آزمون‌های پرمخاطب تا جایی که این گمان را به وجود می‌آورد که شاید هیچ ویراستاری این آزمون‌ها یا دست کم پاسخ‌نامه‌ی آن‌ها را ویرایش نمی‌کند و گرنه بعید است اشتباهاتی مانند جاماندن پاسخ پرسش ۱۲ یا غلط‌بودن پاسخ پرسش‌های ۱۰ و ۱۵- که در این باره توضیح خواهیم داد- از نگاه هیچ ویراستار مسئولیت‌شناسی پنهان بماند.

۲- از آزمون سراسری سال ۱۳۸۱ پرسش‌های درک مطلب در درس ادبیات به‌سوی مفهومی‌شدن پیش‌رفت تا جایی که در سال ۱۳۸۷ حدوداً همه‌ی سؤال‌های مربوط به این بخش (۹ سؤال = ۳۶٪ کل سؤال‌ها) به شکل پرسش‌های تناسب مفهومی (قربت معنایی) طرح شد. این روند در آزمون‌های تعاونی سنجش نیز به شکل مطلوبی دنبال می‌شد اما یک‌بار در آزمون جامع اول تعداد این‌گونه پرسش‌ها به شدت کاهش یافت؛ در آزمون جامع دوم هیچ سؤالی از این دست طرح نشد و در آخرین آزمون جامع نیز فقط یک پرسش تناسب مفهومی مطرح گشت که این موضوع باعث ساده‌شدن بیش از حد آزمون‌های ادبیات تعاونی سنجش نسبت به آزمون سراسری شده است.

باید توجه داشته باشیم که طرح سئوالات تناسب مفهومی در چند سال اخیر، تحول ارزشمندی را در رویکرد دانش‌آموزان و دبیران به درس ادبیات پدید آورده است و اکنون کاهش یا نبود چنین پرسش‌هایی را در آزمون‌های اخیر تعاونی سنجش چگونه باید تعبیر کرد؟ آیا این امر ناشی از تگنای زمانی طراحان محترم برای طرح چنین سؤالاتی است؟ یا باید این گمان را برای دانش‌آموزان و دبیران پیش‌بیاورد که قرار است در آزمون سراسری نیز دیگر از این‌گونه پرسش‌ها مطرح نشود. اگر چنین است، دست‌کم مطلب مستقیماً اعلام شود تا بار دیگر دانش‌آموزان ایرانی به حفظ کردن طوطی‌وار معنای بیت‌ها و عبارت‌های کتاب درسی‌شان بسنده کنند و از درک مفاهیم عمیق و انسانی ادبیات فارسی خود را فارغ بدانند. امیدوارم که چنین نباشد!

* پرسش‌های ابتکاری و نو

شماره‌ی پرسش	توضیح
	در این آزمون هیچ پرسشی که طرح ابتکاری و نو داشته باشد به چشم نمی‌خورد.

* پرسش‌های دشوار

شماره پرسش	توضیح
۹	تشخیص نادرست بودن معنای «دار ظلیف» نیاز به دقت و تمرین دارد.
۱۴	تنها پرسش تناسب مفهومی این آزمون است که هنرمندانه و خوب نیز طراحی شده است.
۱۵	همیشه پاسخ‌دادن به پرسش‌های شمارش تکواژ و واژه وقت‌گیر و نیازمند دقت و دانش بسیار است.
۱۷	پاسخ‌دادن به این پرسش، نیازمند دید دستوری است و با محفوظات یا حتی حل تست‌های مشابه بدون درک درست موضوع، ممکن نیست.
۱۸	پیداکردن نهاد جمله‌هایی که در آن‌ها جابه‌جایی روی می‌دهد، گاهی چندان هم ساده نیست.
۲۰	تشخیص ساختمان دستوری واژه‌ها نیز از مباحث نسبتاً دشوار دستور است که نیاز به دقت و تمرین دارد.
۲۳	تست‌های تاریخ ادبیات برای بیش‌تر دانش‌آموزان دشوار به حساب می‌آید.

* پرسش‌های غیراستاندارد یا نادرست

شماره پرسش	توضیح
	خوش‌بختانه چنین پرسش‌هایی در آزمون جامع سوم به چشم نمی‌خورد.

* پاسخ‌های نادرست

شماره پرسش	توضیح
۱۰	در این پرسش املای سه واژه‌ی «تبتّل»، «تهجّد» و «نزهتگه» غلط آمده است، بنابراین گزینه‌ی سوم پاسخ درست است.
۱۵	در قسمت تعیین تکواژها، به‌جای تجزیه‌ی واژه‌ی «گرایش» (گرا + ش)، واژه‌ی «آمیزش» تجزیه شده است. در قسمت تعیین واژه‌ها، «گرایش» از قلم افتاده است و با کمال تعجب واژه‌ی «روانی» دو کلمه فرض شده است: رو + انی! البته یک اشتباه علمی نیز در پاسخ این پرسش دیده می‌شود: «درضمن» یک حرف اضافه‌ی مرکب است؛ مانند «به‌همراه، به‌علاوه‌ی، به‌استثنای، به‌غیر و ...» بنابراین باید یک واژه به‌شمار بیاید نه سه واژه؛ به‌عبارت دیگر در این جمله، «ضمن» متمم نیست، بلکه «درضمن» حرف اضافه و «روانی» متمم اختیاری این جمله است.
۱۸	در این جمله «سعادت» به تنهایی نهاد نیست بلکه «سعادت و نیک‌بختی یا نکبت و بدبختی» در کنار هم نهاد جمله به‌شمار می‌آید.

با آرزوی پیروزی و سربلندی ایران عزیزمان

هامون سبطی